

การประเมินประสิทธิผลของค่ายพัฒนาสมาชิก TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นหนึ่ง

เนตรชนก บัวเล็ก สส.ม.^{1*}, ปัทมา พวงเจริญ สส.ม.¹,

นิตยา ฉวยกระโทก บธ.บ.¹, โอภาส พลทะกุล ศศ.บ.¹,

บทคัดย่อ

การจัดค่ายพัฒนาสมาชิก TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นหนึ่ง เป็นกิจกรรมในโครงการ TO BE NUMBER ONE เพื่อให้สมาชิกได้รับการฝึกฝนทักษะการให้คำปรึกษา การพัฒนา EQ และทำกิจกรรมที่สนใจ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งจะช่วยสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้เข้มแข็ง ส่งผลให้มีสุขภาพจิตที่ดี ที่จัดต่อเนื่องมา 28 รุ่น แต่ยังไม่มีการติดตามประเมินผลที่ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาการจัดค่าย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมินผล โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินการจัดค่ายพัฒนาสมาชิก TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นหนึ่ง ด้วยรูปแบบ CIPPIEST Model คือ การประเมินด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) ซึ่งแยกเป็น 4 มิติย่อย ได้แก่ ผลกระทบ (Impact) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) ความยั่งยืน (Sustainability) การถ่ายทอดส่งต่อ (Transportability) ใช้รูปแบบการศึกษา แบบ Quanti-quali mixed method กลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกค่าย อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้รับผิดชอบชมรม วิทยากร และคณะทำงาน รวม 387 คน โดยเก็บข้อมูลจากเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นเอง ประกอบด้วย เครื่องมือเชิงปริมาณ คือแบบสอบถามความพึงพอใจต่อโครงการและติดตามประเมินผล สำหรับสมาชิกค่าย สำหรับอาจารย์ สำหรับวิทยากร และคณะทำงาน โดยมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .97 .89 .95 และ .89 ตามลำดับ เครื่องมือเชิงคุณภาพ คือแบบสัมภาษณ์เพื่อติดตามประเมินผล “ค่ายพัฒนาสมาชิก TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นหนึ่ง” รุ่นที่ 29 สำหรับสมาชิกค่ายและอาจารย์ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามรายข้อ ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติ จำนวน ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย: พบว่าการประเมินปัจจัยด้านบริบท กระบวนการ และผลผลิต รวมทั้งประเด็นย่อย ผลกระทบ ประสิทธิภาพ ความยั่งยืน และการถ่ายทอดส่งต่อ อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ส่วนปัจจัยนำเข้าเหมาะสมมาก และการประเมินเชิงคุณภาพ พบว่า สมาชิกสามารถนำสิ่งที่ได้รับจากการเข้าค่ายไปใช้ในการพัฒนาตนเองและเพื่อนๆ เช่น เรียนรู้ในการปรับตัวเข้ากับเพื่อนใหม่ รู้จักการทำงานส่วนรวมมากขึ้น ตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบ รับฟังความเห็นผู้อื่นมากขึ้น และจัดกิจกรรมพัฒนา EQ ให้สมาชิกในชมรมเป็นต้น และใช้ในการดำเนินงานชมรมและศูนย์เพื่อนใจ ปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และต่อยอดไปทำกิจกรรมอื่น ๆ รวมทั้งนำไปปรับใช้เพื่อขยายผลในพื้นที่ด้วย

คำสำคัญ: สมาชิก TO BE NUMBER ONE ค่ายพัฒนาสมาชิก TO BE NUMBER ONE การประเมินประสิทธิผล

¹ สำนักงานโครงการ TO BE NUMBER ONE กรมสุขภาพจิต

*Corresponding author email: nasrun.b@gmail.com

วันที่รับ (received) 26 เม.ย. 2567 วันที่แก้ไขเสร็จ (revised) 22 มิ.ย. 2567 วันที่ตอบรับ (accepted) 25 มิ.ย. 2567

The Effectiveness Evaluation of the TO BE NUMBER ONE CAMP

Natechanok Baulek M.S.¹, Pattama Pongcharoen M.S.¹,
Nittaya Chuykratok B.B.A.¹, Ophat Phalakun B.A.¹

Abstract

The TO BE NUMBER ONE Camp was an activity under the TO BE NUMBER ONE project aimed at training members in counselling skills, developing emotional intelligence (EQ), and engaging in activities of interest. This fosters self-esteem, which helps build strong mental resilience and contributes to good mental health. Although the camp has been conducted for 28 times, there have yet to be comprehensive and up-to-date evaluations performed to inform camp development. This research employed an evaluation study design with the objective of assessing the TO BE NUMBER ONE Camp using the CIPPIEST Model, which evaluates the context, input, process, and product. The product was further divided into four sub-dimensions: impact, effectiveness, sustainability, and transportability. The study used a Quanti-Quali mixed method approach. The sample group consisted of 387 individuals, including camp members, advisors/responsible teachers of the club, instructors, and the working team. Data was collected using self-developed tools comprised of quantitative tools, such as satisfaction questionnaires and follow-up evaluations for camp members, teachers, instructors, and the working team, with reliability scores of .97, .89, .95, and .89 respectively. The qualitative tools included follow-up evaluation interviews of the 29th camp's members and teachers, which were verified for content validity by experts with a resultant content validity index of 0.67 or higher. The quantitative data was analyzed using statistics, frequencies, percentages, means, and standard deviations, while the qualitative data was analyzed qualitatively.

Results: The evaluation revealed that the factors of context, process, and product, including the sub-dimensions of impact, effectiveness, sustainability, and knowledge transfer, were highly appropriate. The input factors were also deemed very suitable. Qualitative evaluation showed that members could apply what they learned from the camp to their personal development and that of their peers. They learned to adapt to new friends, understand group work, be punctual, take responsibility, listen to others' opinions, and organize EQ development activities for club members. These skills were used in club operations, the TO BE NUMBER ONE Club and the TO BE NUMBER ONE Friends Corner, daily life, and to expand activities in other areas.

Keywords: TO BE NUMBER ONE members, TO BE NUMBER ONE Camp, effectiveness evaluation

¹ TO BE NUMBER ONE Project Office, Department of Mental Health

*Corresponding author email: nasrun.b@gmail.com

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

“ยาเสพติด” ปัญหาสำคัญระดับชาติที่รัฐบาลถือเป็นนโยบายที่ต้องเร่งดำเนินการแก้ไขอย่างจริงจัง เพราะปัญหายาเสพติดที่มีการระบาดในทุกพื้นที่ของประเทศไทยได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคงของประเทศ โดยเด็กและเยาวชนยังเป็นกลุ่มเปราะบางสูง โดยจากการวิจัยเฝ้าระวังพฤติกรรมการใช้สุรา ยาสูบ สารเสพติดและพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพในนักเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยครั้งที่ 4 ในปี 2561 พบว่า นักเรียนชาย ร้อยละ 9.5 และนักเรียนหญิงร้อยละ 3.3 เคยใช้สารเสพติดชนิดใดชนิดหนึ่งในชีวิต และความชุกของการใช้สารเสพติดใน 1 ปี ก่อนการสำรวจ พบนักเรียนชาย ร้อยละ 4.6 และนักเรียนหญิง ร้อยละ 1.5 โดยมีอัตราการใช้เพิ่มขึ้นจากผลการสำรวจ ในปี 2558¹ และถึงแม้ว่าสัดส่วนของผู้ต้องหาคดีเสพติดและผู้เข้ารับการรักษาพยาบาลยาเสพติดที่เป็นวัยเด็กและเยาวชนจะมีแนวโน้มลดลง แต่เมื่อพิจารณาจากข้อมูลคดีเด็กและเยาวชนจากกรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน บ่งชี้ให้เห็นว่า สัดส่วนคดีเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวกับยาเสพติดมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปีงบประมาณ 2563 เด็กและเยาวชนถูกดำเนินคดีเกี่ยวกับยาเสพติด ถึงร้อยละ 50 ของคดีทั้งหมด และในระหว่างปีงบประมาณ 2560-2564 พบเด็กและเยาวชนเข้ารับการรักษาพยาบาลยาเสพติดมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยเฉพาะในช่วงอายุ 20-24 ปี ที่มีแนวโน้มในการเสพติดมากที่สุด และประเภทยาเสพติดที่มีแนวโน้มการเข้าบำบัดสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญคือ เฮโรอีน และการใช้ยาเสพติดประเภทผสมหลายชนิด มีแนวโน้มที่ควรเฝ้าระวังในเด็กและเยาวชน²

โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ในทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี เริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ ปี 2545 จนถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในกลุ่มวัยรุ่นและเยาวชน และกลุ่มเสี่ยงอื่นๆ ทั้งวัยทำงาน ในสถานประกอบการ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ ในสถานพินิจฯ เรือนจำ และสำนักงานคุมประพฤติ โดยใช้วิธีบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน ดำเนินการภายใต้แนวทางพระราชทานขององค์ประธาน โดยมุ่งเน้นการรณรงค์สร้างกระแสการเป็นหนึ่งโดยไม่พึ่งยาเสพติด การสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในกลุ่มวัยรุ่นและเยาวชน ตลอดจนการเปิดโอกาสให้ผู้เสพและผู้ติดยาเสพติด ได้เข้าร่วมโครงการเพื่อรับการรักษา และกลับมาใช้ชีวิตในสังคม

โดยหลักการดำเนินโครงการ ยึดวัยรุ่นและเยาวชนเป็นศูนย์กลางบนพื้นฐานการเข้าถึงสาเหตุของปัญหา เข้าใจธรรมชาติ พฤติกรรมและความต้องการของวัยรุ่นและเยาวชน เพราะวัยรุ่นเป็นช่วงชีวิตระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญ เพราะมีการเปลี่ยนแปลงอันซับซ้อน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญาและสังคม โดยมีกลยุทธ์สำคัญคือการใช้สโลแกน “เป็นหนึ่งโดยไม่พึ่งยาเสพติด” ก่อให้เกิดความท้าทาย และจูงใจเยาวชนไม่ให้อยู่กับยาเสพติด แต่มุ่งค้นหาความเป็นหนึ่งของตนเอง แนวคิดและกิจกรรมในโครงการเน้นการให้โอกาสมากกว่าการปราบปราม โดยเพิ่มโอกาสให้เยาวชนได้รับการพัฒนาและแสดงความสามารถที่หลากหลาย ในลักษณะส่งเสริมการแข่งขันทำความดี เป็นสิ่งจูงใจให้เยาวชนอยากเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลักษณะ Play and Learn ใช้กิจกรรมเป็นสื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้อย่างมีความสุขและสนุกกับการเรียนรู้ โดยการประยุกต์กับองค์ความรู้สุขภาพจิตและมีแนวทางการดำเนินงานโดยใช้วิธีบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ในทุกระดับ กิจกรรมในโครงการส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการให้โอกาสและทางเลือกแก่เด็กและเยาวชนที่เท่าเทียมกัน เพื่อพัฒนาทักษะทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสังคม โดยใช้กระบวนการกลุ่ม เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงจาก“ภายใน” เช่น การค้นพบความสามารถของตนเอง การนับถือ ภาควมใจ และ

เห็นคุณค่าในตนเอง ให้เยาวชนเลือกทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจและชื่นชอบ มีวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านและเป็น Idol ของเยาวชน ด้วยวิธีการสอน และฝึกทักษะแบบไม่กดดัน ซึ่งมีความเหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมาย นำไปสู่การกำหนด 3 ยุทธศาสตร์หลักในการดำเนินงานของโครงการ TO BE NUMBER ONE ประกอบด้วย 1) การรณรงค์ปลูกจิตสำนึกและสร้างกระแสนิยมที่เอื้อต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 2) การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจให้แก่เยาวชน และ 3) การสร้างและพัฒนาเครือข่ายเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายโครงการ “วัยรุ่นและเยาวชนมีกระแสนิยม การเป็นหนึ่งโดยไม่พึ่งยาเสพติด มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจ สามารถดำรงความเข้มแข็งในการต่อต้านยาเสพติดเพื่อป้องกันปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด”³

สำหรับการจัดค่ายพัฒนาสมาชิก TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นหนึ่ง (TO BE NUMBER ONE CAMP) เป็นกิจกรรมสำคัญหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่ 2 ของโครงการ เพื่อพัฒนาศักยภาพของสมาชิกตามแนวคิดการใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง จาก “ภายใน” การให้อาสาและทางเลือกแก่เด็กและเยาวชนที่เท่าเทียมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิก 1) ได้เรียนรู้และฝึกทักษะ เรื่อง การให้คำปรึกษา การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ การพัฒนาบุคลิกภาพ ภาษาต่างประเทศ 2) ได้เรียนรู้และทำกิจกรรมสร้างสรรค์ที่ตนเองสนใจจากวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ 3) ได้เรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนสมาชิกจากชมรมอื่น ๆ โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ สมาชิก TO BE NUMBER ONE อายุ 12-22 ปี จากชมรมในสถานศึกษาหรือชุมชน กำหนดระยะเวลาการเข้าค่าย 6 วัน 5 คืน โดยกิจกรรมค่ายประกอบด้วย 1) การเรียนรู้และฝึกทักษะกิจกรรมสร้างสรรค์ เช่น เทควันโด บิ๊บบอย พิธีกร ร้องเพลง เต้น การแสดง ที่เลือกเรียนได้ตามความสนใจร่วมกับเพื่อนสมาชิกในค่ายฯ ทำให้สมาชิกเกิดความสุข ภาคภูมิใจในตนเอง กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกอย่างมั่นใจ และสามารถนำไปต่อยอดในการเข้าร่วมประกวด หรือประกอบอาชีพได้ 2) การเรียนรู้และฝึกทักษะ การให้คำปรึกษา การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) การพัฒนาบุคลิกภาพ มารยาททางสังคม และภาษาต่างประเทศ รวมทั้งเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แลกเปลี่ยน เรียนรู้ ประสบการณ์ ทั้งเรื่องการทำงานชมรม ศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE และเรื่องอื่น ๆ กับเพื่อนสมาชิก เพื่อให้สมาชิกนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้พัฒนาตนเอง ปรับใช้ในชีวิตรประจำวัน เช่น การอยู่ร่วมกับผู้อื่น การเป็นผู้นำ ใช้ช่วยเหลือเพื่อนสมาชิก และใช้ดำเนินงานชมรมและศูนย์เพื่อนใจ รวมทั้งการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งความพิเศษของค่าย คือ องค์ประธานโครงการ เสด็จเป็นองค์ประธานในพิธีปิดค่าย ทอดพระเนตรการแสดงผลงานของสมาชิกค่าย และพระราชทานเกียรติบัตรแก่สมาชิกค่ายทุกคน³ โดยมีการจัดค่ายอย่างต่อเนื่องมาถึง 28 รุ่น มีแกนนำสมาชิกที่ผ่านการเข้าค่ายรวม 10,131 คน⁴ และจากการวิจัยประเมินผลเพื่อปรับปรุงโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ของกรมสุขภาพจิต⁵ พบว่าแกนนำที่เข้าร่วมค่าย ได้พัฒนาการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ทักษะการทำงาน และบุคลิกภาพ สามารถนำความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่ได้จากค่ายมาช่วยกิจกรรมสาธารณประโยชน์อื่นๆ ซึ่งเป็นการขยายผลการพัฒนาแกนนำออกไป และคุณลักษณะของแกนนำเรื่องทักษะในการบริหารและภาวะผู้นำแบบปฏิรูปมีส่วนสำคัญในการผลักดันโครงการให้ประสบความสำเร็จ จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าแกนนำ TO BE NUMBER ONE มีส่วนสำคัญในการดำเนินงานโครงการให้ประสบผลสำเร็จ ดังนั้น การจัดค่ายเพื่อพัฒนาศักยภาพของสมาชิกจึงเป็นกิจกรรมสำคัญที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและให้มีประสิทธิภาพสูงสุด แต่จากการดำเนินงานที่ผ่านมา ยังไม่มีการติดตามประเมินผลการจัดค่ายที่เป็นปัจจุบันและครอบคลุมทุกประเด็นที่จะนำมาเป็นแนวทางเพื่อพัฒนาการจัดค่ายให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้น เพื่อพัฒนาการจัดค่ายพัฒนาสมาชิก TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นหนึ่ง ซึ่งถือเป็นกิจกรรมสำคัญที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้ศึกษาจึงดำเนินการประเมินผลค่ายพัฒนาสมาชิก

TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นหนึ่งรุ่นที่ 29 ซึ่งเป็นรุ่นปัจจุบัน โดยใช้รูปแบบ CIPPIEST ซึ่งเป็นการประเมินผลอย่างครบวงจรครอบคลุมองค์ประกอบของระบบทั้งหมด เพื่อนำข้อมูลและผลจากการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงแนวทางและรูปแบบการจัดค่าย ตลอดจนนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพแกนนำ สมาชิก และกิจกรรมของชมรมในพื้นที่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินผลค่ายพัฒนาสมาชิก TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นหนึ่ง (TO BE NUMBER ONE CAMP) รุ่นที่ 29 ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ซึ่งประกอบด้วย ประสิทธิภาพ ผลกระทบ ความยั่งยืน และการถ่ายทอดส่งต่อ
2. เพื่อนำผลการประเมินใช้เป็นแนวทางพัฒนาการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาสมาชิก TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นหนึ่ง

กรอบแนวคิดการวิจัย

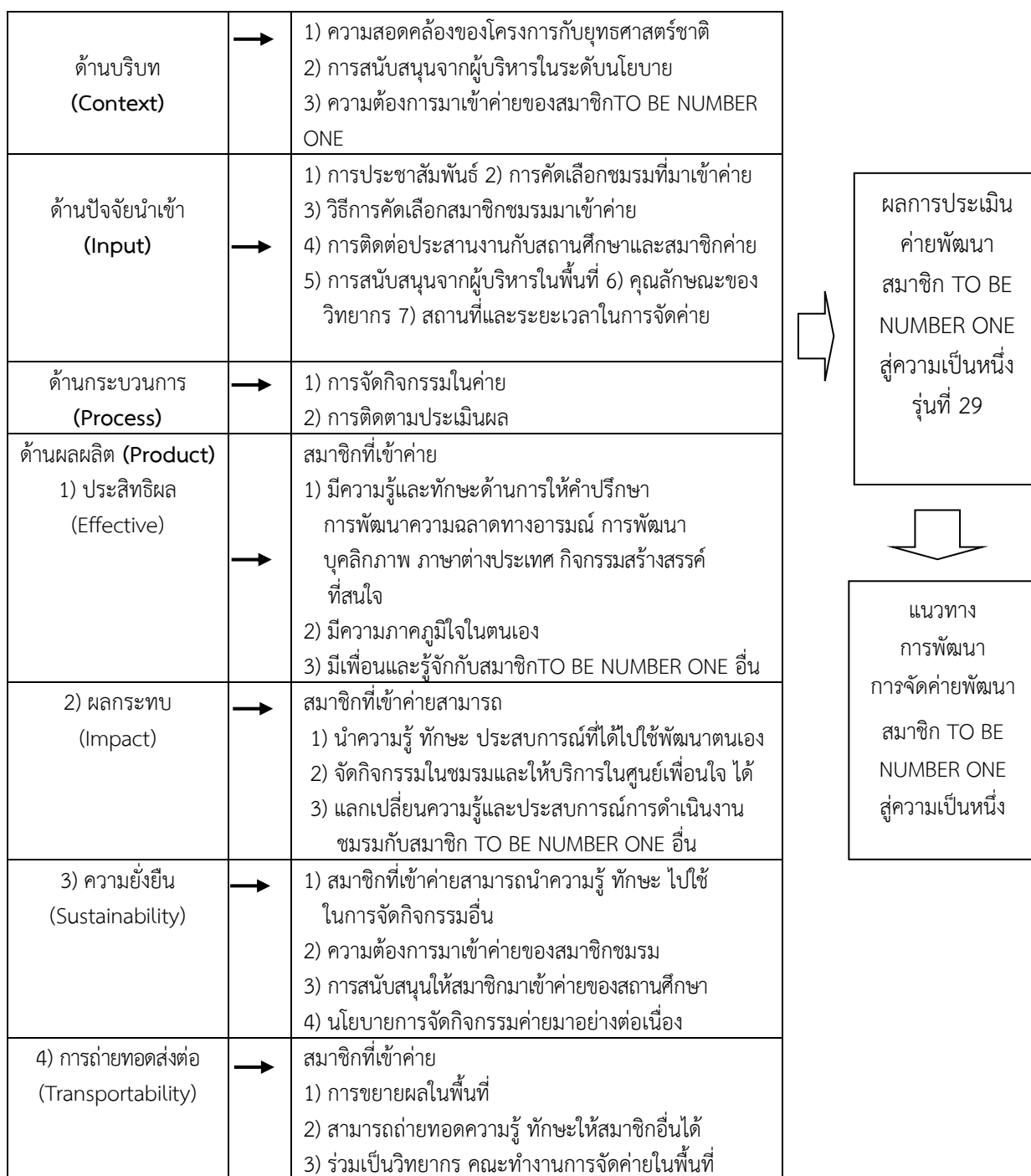
การวิจัยครั้งนี้ ใช้กรอบแนวคิดการประเมินโครงการ โดยประยุกต์จากแบบ CIPPEIST Model โดยประเมิน 4 ด้าน คือ

ด้านบริบท (Context : C) ประเมินก่อนนำโครงการไปปฏิบัติ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ออกแบบกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

ด้านปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I) เพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสม และความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้

ด้านกระบวนการ (Process Evaluation : P) ประเมินระหว่างการทำงาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ด้านผลผลิต (Product Evaluation : P) แบ่งเป็น ผลกระทบ (Impact Evaluation) ประสิทธิภาพ (Effective Evaluation) ความยั่งยืน (Sustainability Evaluation) และการถ่ายทอดส่งต่อ (Transport Evaluation) เพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์หรือ เป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการ เลิก ขยาย ปรับเปลี่ยนโครงการและการประเมินผล^{6,7,8}

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินโครงการ ด้วยรูปแบบ CIPPIEST Model^{6,7} โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (เชิงคุณภาพและปริมาณ) แบบ Quanti-quali mixed method

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ประกอบด้วย สมาชิก TO BE NUMBER ONE ที่มาร่วมค่าย 490 คน อาจารย์ที่ปรึกษาชมรมจากสถานศึกษาที่สมาชิกร่วมค่าย 100 คน วิทยากรในการจัดค่าย 30 คน และคณะทำงานจัดค่าย 11 คน โดยการคำนวณขนาดและคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น

1. กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ประกอบด้วย สมาชิกค่าย อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยากร และคณะทำงาน ดังนี้ 1) สมาชิกค่ายและอาจารย์ที่ปรึกษา คำนวณขนาดตัวอย่าง จากสูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อการศึกษาวิจัยค่าเฉลี่ยประชากรของ Welers^{8,9} โดยกำหนดความเชื่อมั่นไว้ที่ 95 % และ Z ในสูตรคือ $Z \propto 2$ ความคลาดเคลื่อนสูงสุดที่ยอมรับได้ คือ $\sigma/10$ ได้กลุ่มตัวอย่างสมาชิกค่าย 215 คน และอาจารย์ที่ปรึกษา 79 คน และเพื่อป้องกันการไม่ตอบกลับของกลุ่มตัวอย่าง จึงเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างอีกประมาณร้อยละ 5 ของขนาดตัวอย่าง รวมเป็นสมาชิกค่าย 225 คน อาจารย์ที่ปรึกษา 83 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยการจับสลาก 2) วิทยากรทั้งหมด จำนวน 30 คน และคณะทำงานจัดค่าย จำนวน 11 คน

2. กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย ตัวแทนสมาชิกค่ายและอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลในการประเมินด้านผลผลิตให้ครบถ้วน จึงคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพจากสมาชิกค่ายและอาจารย์ที่ปรึกษาที่มาจากสถานศึกษาที่มีผลการดำเนินงานชมรมจากการประกวดประจำปีอยู่ในระดับต้นแบบ จำนวน 20 แห่ง รวมเป็นสมาชิกค่าย 51 คน และอาจารย์ที่ปรึกษา 20 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 420 คน

การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

งานวิจัยได้รับการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมวิจัยในคนด้านสุขภาพจิตและจิตเวช กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข เลขที่หนังสือรับรอง DMH.IRB.COA 027/2566 วันที่รับรอง 20 ธันวาคม 2566 การพิทักษ์สิทธิผู้เข้าร่วมวิจัย โดยการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ขั้นตอนการเก็บข้อมูล และเข้าร่วมในการทำวิจัยโดยสมัครใจ ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาจะถูกเก็บเป็นความลับ และผลการวิจัยจะเสนอออกมาเป็นภาพรวม จะไม่มีผลกระทบต่อประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ให้ข้อมูล

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

1. ทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างแบบสอบถามเชิงปริมาณและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่ครอบคลุมประเด็นของการศึกษา โดยมีรายละเอียดของเครื่องมือ ดังนี้

ข้อมูลเชิงปริมาณ ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามความพึงพอใจและติดตามประเมินผล “ค่ายพัฒนาสมาชิก TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นหนึ่ง” รุ่นที่ 29 สำหรับสมาชิกค่าย เพื่อประเมิน ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ประกอบด้วย 1) ข้อมูลทั่วไป จำนวน 5 ข้อ 2) ความพึงพอใจต่อการจัดค่าย จำนวน 58 ข้อ ลักษณะคำถาม เป็นแบบ Likert scale มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ 3) การประเมินตนเองเรื่อง ความรู้ ทักษะ และประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมค่าย จำนวน 9 ข้อ ลักษณะคำถาม เป็นแบบ Likert scale มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ 4) การนำสิ่งที่ได้จากการเข้าร่วมค่ายไปใช้ประโยชน์ จำนวน 13 ข้อ ลักษณะคำถาม เป็นแบบ Likert scale 5) ความต้องการเข้าร่วมค่ายและการขยายผล จำนวน 2 ข้อ ลักษณะคำถาม เป็นแบบ Likert scale 6) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97

2. แบบสอบถามความพึงพอใจและการติดตามประเมินผล “ค่ายพัฒนาสมาชิก TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นหนึ่ง” รุ่นที่ 29 สำหรับอาจารย์ เพื่อประเมิน ปัจจัยนำเข้า และผลผลิต (ผลกระทบต่อความยั่งยืน การถ่ายทอดส่งต่อ) ประกอบด้วย 1) ข้อมูลทั่วไป จำนวน 5 ข้อ 2) ความคิดเห็นที่มีต่อความเหมาะสมด้านปัจจัยนำเข้า จำนวน 7 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบ Likert scale มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ 3) ความคิดเห็น เรื่อง การนำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และสิ่งที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายไปใช้ประโยชน์ของสมาชิกค่าย การสนับสนุนสมาชิกมาเข้าค่ายของสถานศึกษาและการขยายผล จำนวน 14 ข้อ

ลักษณะคำถามเป็นแบบ Likert scale มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ 4) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .89

3. แบบสอบถามการติดตามประเมินผล “ค่ายพัฒนาสมาชิก TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นหนึ่ง” รุ่นที่ 29 สำหรับวิทยากร เพื่อประเมินด้านกระบวนการ ประกอบด้วย 1) ข้อมูลทั่วไปจำนวน 3 ข้อ 2) ความเหมาะสมด้านกระบวนการจัดกิจกรรมค่าย จำนวน 14 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบ Likert scale มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ จำนวน 7 ข้อ และคำถามปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็น จำนวน 7 ข้อ 3) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .95

4. แบบสอบถามการติดตามประเมินผล “ค่ายพัฒนาสมาชิก TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นหนึ่ง” รุ่นที่ 29 สำหรับคณะทำงานเพื่อประเมิน บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และความยั่งยืน ประกอบด้วย 1) ข้อมูลทั่วไป จำนวน 3 ข้อ 2) ความคิดเห็นต่อความเหมาะสมด้านบริบท จำนวน 3 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบ Likert scale มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ 3) ความคิดเห็นต่อความเหมาะสมด้านปัจจัยนำเข้า จำนวน 8 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบ Likert scale มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ 4) ความคิดเห็นต่อความเหมาะสมด้านกระบวนการจัดกิจกรรมค่าย จำนวน 10 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบ Likert scale มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ 5) ความคิดเห็นต่อความเหมาะสมด้านความยั่งยืน จำนวน 1 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบ Likert scale มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ 6) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .89

โดยแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 ถึง 1.00

เกณฑ์การให้คะแนนและแปลผลการวิเคราะห์ ตามวิธีของ Likert Scale¹⁰ ดังนี้ การให้คะแนน คือ ระดับมากที่สุด = 5 คะแนน ระดับมาก = 4 คะแนน ระดับปานกลาง = 3 คะแนน ระดับน้อย = 2 คะแนน และระดับน้อยที่สุด = 1 คะแนนและการแปลผลการวิเคราะห์ คือ คะแนน 4.51-5.00 แปลว่า ระดับมากที่สุด คะแนน 3.51-4.50 แปลว่า ระดับมาก คะแนน 2.51-3.50 แปลว่า ระดับปานกลาง คะแนน 1.51-2.50 แปลว่า ระดับน้อย และคะแนน 1.00-1.50 แปลว่า ระดับน้อยที่สุด¹¹

ข้อมูลเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อติดตามประเมินผล “ค่ายพัฒนาสมาชิก TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นหนึ่ง” รุ่นที่ 29 สำหรับสมาชิกค่ายเพื่อประเมินผลผลิต ประกอบด้วย 1) ข้อมูลทั่วไป จำนวน 5 ข้อ 2) การนำความรู้ทักษะ ประสบการณ์ และสิ่งที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายไปใช้ประโยชน์ของสมาชิกค่าย จำนวน 11 ข้อ 3) การขยายผล จำนวน 2 ข้อ 4) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

2. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อติดตามประเมินผล “ค่ายพัฒนาสมาชิก TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นหนึ่ง” รุ่นที่ 29 สำหรับอาจารย์ เพื่อประเมินผลผลิต ประกอบด้วย 1) ข้อมูลทั่วไป จำนวน 5 ข้อ 2) การนำความรู้ทักษะ ประสบการณ์ และสิ่งที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายไปใช้ประโยชน์ของสมาชิกค่าย จำนวน 10 ข้อ 3) การขยายผล จำนวน 2 ข้อ 4) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

โดยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 ถึง 1.00

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถามเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (Wording) และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป

2. นำแบบสอบถามเชิงปริมาณไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. จัดส่งหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูล แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ สำหรับสมาชิกค่ายและอาจารย์ที่ปรึกษาชมรมของสถานศึกษาที่สมาชิกร่วมค่ายรุ่นที่ 29 ไปยังสถานศึกษาตามกลุ่มตัวอย่าง
2. ประสานและขออนุญาตสถานศึกษาเพื่อขอสัมภาษณ์สมาชิกค่ายและอาจารย์ที่ปรึกษาชมรมของสถานศึกษาที่มีสมาชิกร่วมค่ายรุ่นที่ 29 เป็นรายเดียวทางโทรศัพท์
3. ประสานและชี้แจงเรื่องการเก็บข้อมูลกับวิทยากร พร้อมจัดส่งแบบสอบถามการติดตามประเมินผล “ค่ายพัฒนาสมาชิก TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นหนึ่ง” รุ่นที่ 29 สำหรับวิทยากรไปให้วิทยากรทุกคนทาง E-mail และทางไลน์
4. ประสานและชี้แจงเรื่องการเก็บข้อมูลกับคณะทำงาน และเก็บข้อมูลตามแบบสอบถามการติดตามประเมินผล “ค่ายพัฒนาสมาชิก TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นหนึ่ง” รุ่นที่ 29
5. ประสานกับสมาชิกค่ายและอาจารย์ที่ปรึกษากลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพเป็นรายบุคคลเพื่อชี้แจงรายละเอียดและการพิทักษ์สิทธิและนัดหมายการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์หรือกรณีที่ไม่สามารถให้สัมภาษณ์ได้ ขอให้ตอบแบบสัมภาษณ์โดยการบันทึกเสียงจัดส่งทางไลน์หรือตอบความคิดเห็นตามแบบสัมภาษณ์จัดส่งทางไปรษณีย์
6. รวบรวมแบบสอบถามของสมาชิกค่าย อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยากร และคณะทำงาน และข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์สมาชิกค่าย อาจารย์ที่ปรึกษา มาตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

โดยมีรายละเอียดตัวแปรที่ศึกษา กลุ่มตัวอย่าง และเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวแปรที่ศึกษา กลุ่มตัวอย่าง และเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ตัวแปรที่ศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือในการเก็บข้อมูล
1. ด้านบริบท (Context)		
1.1 ความสอดคล้องของโครงการกับยุทธศาสตร์ชาติ	- คณะทำงาน - สมาชิกค่าย	- แบบสอบถามสำหรับคณะทำงาน
1.2 การสนับสนุนจากผู้บริหารระดับนโยบาย		- แบบสอบถามสำหรับสมาชิกค่าย
1.3 ความต้องการมาร่วมค่ายของสมาชิก		
2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)		
2.1 การประชาสัมพันธ์	- สมาชิกค่าย/ อาจารย์	- แบบสอบถามสำหรับสมาชิกค่าย/ อาจารย์
2.2 การให้โควตาชมรมและคัดเลือกสมาชิกที่มาเข้าค่าย		- แบบสอบถามสำหรับอาจารย์
2.3 การติดต่อประสานงานกับสถานศึกษา/สมาชิกค่าย	- อาจารย์	
2.4 การสนับสนุนจากผู้บริหารในพื้นที่	- สมาชิกค่าย/ อาจารย์	- แบบสอบถามสำหรับวิทยากร
2.5 คุณลักษณะของวิทยากร		
2.6 สถานที่และระยะเวลาในการจัดค่าย		
3. ด้านกระบวนการ (Process)		
3.1 การจัดกิจกรรมในค่าย	- สมาชิกค่าย - วิทยากร	- แบบสอบถามสำหรับสมาชิกค่าย
- ความพึงพอใจของสมาชิก		- แบบสอบถามสำหรับวิทยากร
- ความเหมาะสม ด้านการประสานงาน/วัสดุอุปกรณ์ / สถานที่/ระยะเวลา /จำนวนสมาชิกที่มาร่วมค่าย		
- ความเหมาะสมด้านการสอนของวิทยากร		- แบบสอบถามสำหรับวิทยากร

ตัวแปรที่ศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือในการเก็บข้อมูล
3.2 การติดตามประเมินผล	- สมาชิกค่าย/ คณะทำงาน - วิทยากร/ คณะทำงาน	- แบบสอบถามสำหรับสมาชิกค่าย/ คณะทำงาน - แบบสอบถามสำหรับวิทยากร/ คณะทำงาน
4. ด้านผลผลิต (Product)		
4.1 ประสิทธิภาพ (Effective)		
สิ่งที่สมาชิกค่ายได้จากการเข้าค่าย	- สมาชิกค่าย	- แบบสอบถามสำหรับสมาชิกค่าย
- ความรู้และทักษะที่ต้องรู้และควรรู้ต่างๆ		
- ความรู้และทักษะในกิจกรรมสร้างสรรค์		
- ความภาคภูมิใจในตนเอง		
- ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกอื่น		
4.2 ผลกระทบ (Impact)		
สิ่งที่สมาชิกค่ายนำไปใช้ประโยชน์	- สมาชิกค่าย/ อาจารย์	- แบบสัมภาษณ์สมาชิกค่าย/ อาจารย์
- ไปใช้พัฒนาตนเอง /ให้บริการในศูนย์เพื่อนใจฯ /จัดกิจกรรมในชมรม/การเข้าร่วม/จัดกิจกรรม/ต่อยอดด้านอื่นๆ		
- ได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์		
4.3 ความยั่งยืน (Sustainability)		
- นำความรู้ ประสบการณ์ไปใช้ในการจัดกิจกรรมอื่นๆ	- สมาชิกค่าย/ อาจารย์	- แบบสัมภาษณ์สมาชิกค่าย/ อาจารย์
- ความต้องการเข้าค่ายของสมาชิกในชมรม	อาจารย์	- แบบสอบถามอาจารย์
- การสนับสนุนให้สมาชิกมาเข้าค่ายของสถานศึกษา	อาจารย์	- แบบสอบถามอาจารย์
- นโยบายการจัดกิจกรรมค่ายอย่างต่อเนื่อง	- คณะทำงาน	- แบบสอบถามคณะทำงาน
4.4 การถ่ายทอดส่งต่อ (Transportability)		
- การขยายผลในพื้นที่ มีหน่วยงานในจังหวัด/อำเภอ/สถานศึกษานำรูปแบบกิจกรรมค่ายไปปรับใช้ในพื้นที่	- สมาชิกค่าย/ อาจารย์	- แบบสัมภาษณ์สมาชิกค่าย/ อาจารย์
- สมาชิกค่ายนำความรู้ไปสอน/ถ่ายทอดให้คนอื่น		
- ได้เข้าร่วมเป็นคณะทำงาน/วิทยากรในการจัดค่ายในพื้นที่		

การวิเคราะห์ข้อมูล

- ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวน ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ
- ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (content analysis)

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกค่าย จำนวน 256 คน (คิดเป็นร้อยละ 92.8 ของกลุ่มตัวอย่าง) ส่วนใหญ่ เป็นหญิง ร้อยละ 65.1 อายุระหว่าง 16 - 19 ปี ร้อยละ 74.6 (อายุเฉลี่ย 16.8) การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นต้น ร้อยละ 71.9 มีบทบาทในชมรม เป็นประธาน/รองประธาน/เลขานุการชมรม ร้อยละ 43.0 อาจารย์ที่ปรึกษา จำนวน 90 คน (คิดเป็นร้อยละ 92.8 ของกลุ่มตัวอย่าง) ส่วนใหญ่ เป็นหญิง ร้อยละ 57.8 อายุระหว่าง 20 - 30 ปี ร้อยละ 35.5 (อายุเฉลี่ย 38.1) การศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 67.8 มีระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ที่ปรึกษาชมรม/ศูนย์เพื่อนใจ

TO BE NUMBER ONE ระหว่าง 2 – 4 ปี ร้อยละ 43.4 วิทยากร จำนวน 30 คน (คิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่าง) ส่วนใหญ่ เป็นชาย ร้อยละ 60.0 อายุระหว่าง 41 – 50 ปี ร้อยละ 43.3 โดยมีอายุเฉลี่ย 38.5 สังกัดหน่วยงานเอกชน คณะกรรมการ จำนวน 11 คน (คิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่าง) พบว่า ส่วนมากเป็นเพศหญิง ร้อยละ 66.7 อายุระหว่าง 20- 30 ปี ร้อยละ 60.0 (อายุเฉลี่ย 32.1) มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไปทุกคน

การประเมินผลค่ายพัฒนาสมาชิก TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นหนึ่ง

ผลการประเมินค่ายพัฒนาสมาชิก TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นหนึ่ง ตามเกณฑ์จากกรอบแนวคิด การประเมิน พบว่า ด้านบริบท ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตทั้งภาพรวมและด้านย่อย ประสิทธิภาพ ผลกระทบ ความยั่งยืน และการถ่ายทอดส่งต่อ อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ส่วนด้านปัจจัยนำเข้า อยู่ในระดับเหมาะสมมาก โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านบริบท โดยวิเคราะห์จากแบบสอบถามความคิดเห็นของคณะกรรมการต่อความเหมาะสม ด้านบริบท พบว่า ความเหมาะสมภาพรวมเฉลี่ยและประเด็นย่อยความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ การสนับสนุนจากผู้บริหารระดับนโยบาย และความคิดเห็นของสมาชิกต่อความต้องการมาเข้าร่วมค่าย อยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.80, 4.60 และ 4.90 ตามลำดับ)

2. ด้านปัจจัยนำเข้า โดยวิเคราะห์จากแบบสอบถามความพึงพอใจและความคิดเห็นของสมาชิกค่าย อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการ พบว่า

- สมาชิกค่าย มีระดับความพึงพอใจต่อการติดต่อสื่อสารกับผู้รับผิดชอบค่าย และวิธีการคัดเลือกสมาชิกมาเข้าร่วมค่ายอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.54 และ 4.51) ส่วนการประชาสัมพันธ์ อย่างทั่วถึง/รวดเร็วอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.46) ส่วนความพึงพอใจเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.50)

- อาจารย์ที่ปรึกษา มีระดับความพึงพอใจต่อสถานที่และระยะเวลาการจัดค่ายอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.67 และ 4.60) การคัดเลือกชมรมที่ได้รับโควตามาเข้าค่าย/จำนวนสมาชิกที่ได้รับโควตา/การสนับสนุนจากผู้บริหารในพื้นที่/การติดต่อประสานงานกับจังหวัด ,หน่วยงานในพื้นที่ และประสานงานกับสำนักงานโครงการ TO BE NUMBER ONE อยู่ในระดับมาก (Mean = 4.35, 4.11, 4.04, 4.38 และ 4.40 ตามลำดับ) ส่วนความพึงพอใจเฉลี่ยต่อด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.35)

- คณะทำงาน มีระดับความพึงพอใจต่อความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญของวิทยากร/วิทยากรมีชื่อเสียง เป็นที่ชื่นชอบของสมาชิกค่าย และระยะเวลาในการจัดค่ายอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.50, 4.70 และ 4.50 ตามลำดับ) เทคนิคในการจูงใจผู้เรียนของวิทยากร/ จำนวนโควตาที่กำหนดให้ชมรม/ การติดต่อประสานงาน สื่อสารกับทุกหน่วยที่เกี่ยวข้อง /สถานที่ในการจัดค่าย และจำนวนสมาชิกค่าย อยู่ในระดับมาก (Mean = 4.40, 4.40, 4.30, 4.30 และ 4.10 ตามลำดับ) ส่วนความพึงพอใจเฉลี่ยต่อด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.37)

และในภาพรวมเฉลี่ยการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.40)

3. ด้านกระบวนการ โดยวิเคราะห์จากความคิดเห็นของสมาชิกค่าย วิทยากร และคณะกรรมการ พบว่า

- สมาชิกค่ายมีระดับความพึงพอใจต่อระยะเวลา/จำนวนสมาชิกค่าย/ห้องพัก อาหาร/ สถานที่ และวัสดุในการจัดกิจกรรม/การอำนวยความสะดวกและการทำหน้าที่ของพี่เลี้ยงค่ายอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.57, 4.57, 4.66, 4.68, 4.57 และ 4.77 ตามลำดับ) และในส่วนการจัดกิจกรรมสมาชิก ค่ายมีความพึงพอใจต่อ รูปแบบสื่อ /ระยะเวลาและวิทยากรของกิจกรรม กลุ่มสัมพันธ์/ การให้ความรู้และฝึกทักษะการให้คำปรึกษา/การให้ความรู้และฝึกทักษะด้านการพัฒนาEQ /การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ /การเรียนรู้

ภาษาเกาหลี / การเรียนภาษาจีน / การพัฒนาบุคลิกภาพ / การพัฒนาทักษะเพื่อเข้าสังคม และการจัดกิจกรรมสร้างสุข (การเต้น / ร้องเพลง / พิธีกร / B-Boy / เทควันโด / การว่ายน้ำ) รวมทั้งการแสดงโชว์หน้าพระพักตร์อยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.56, 4.65, 4.68, 4.61, 4.64, 4.59, 4.70, 4.73, 4.68 และ 4.86 ตามลำดับ) ส่วนกิจกรรมการออกกำลังกายอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.44) และความพึงพอใจเฉลี่ยต่อด้านกระบวนการอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.65)

- วิทยากรมีความคิดเห็นต่อระดับความเหมาะสม เรื่อง การชี้แจงกรอบและวัตถุประสงค์ของกิจกรรมที่รับผิดชอบ / การประสานงานและให้ข้อมูลจากผู้รับผิดชอบ / สถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรม และจำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.62, 4.52, 4.62 และ 4.55 ตามลำดับ) ส่วนวัสดุอุปกรณ์ สื่อ ในการจัดกิจกรรม / ระยะเวลาการจัดกิจกรรม และแนวทางการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.45, 4.38 และ 4.31 ตามลำดับ)

- คณะทำงานมีความคิดเห็นต่อระดับความเหมาะสม เรื่อง รูปแบบ วิธีการ บุคลิกภาพของวิทยากร วัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน ในการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.61) ส่วนเรื่องการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับมาก (Mean=4.35)

และในภาพรวมเฉลี่ยการประเมินด้านกระบวนการในการจัดค่ายอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.54)

4. ด้านผลผลิต ประกอบด้วย ประสิทธิภาพ ผลกระทบ ความยั่งยืน และการถ่ายทอดส่งต่อ โดยวิเคราะห์จากจากแบบสอบถามความคิดเห็นของสมาชิกค่าย อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะทำงาน พบว่า

4.1 ประสิทธิภาพ จากการประเมินตนเองของสมาชิก พบว่า สมาชิกได้รับความรู้และทักษะเรื่องการให้คำปรึกษา / การพัฒนา EQ / การพัฒนาบุคลิกภาพ / กิจกรรมสร้างสรรค์ที่สนใจ เช่น การเต้น ร้องเพลง พิธีกร B-Boy เทควันโด / ภาษาต่างประเทศ / และมีความมั่นใจและรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง รวมทั้งมีเพื่อนและรู้จักกับสมาชิก TO BE NUMBER ONE อื่นๆ อยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.63, 4.70, 4.79, 4.79, 4.83, 4.63, และ 4.82 ตามลำดับ) และในภาพรวมเฉลี่ยการประเมินด้านประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์การเข้าค่ายอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.77) และสมาชิกค่ายมีความคิดเห็นเพิ่มเติมสิ่งที่ได้รับที่เป็นประโยชน์มาก คือ การได้เข้าร่วมกิจกรรมและแสดงความสามารถในกลุ่มเพื่อน ทำให้รู้สึกมั่นใจในตนเองว่าเรามีดีในแบบของเราและภาคภูมิใจในสิ่งที่ได้เป็น และการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนา EQ ทำให้เรียนรู้วิถีจัดการและควบคุมอารมณ์ และการปฏิเสธมากขึ้น

4.2 ผลกระทบจากการประเมินตนเองของสมาชิกค่ายและความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาต่อสิ่งที่สมาชิกค่ายนำไปใช้ประโยชน์และการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ พบว่า

4.2.1 การนำสิ่งที่ได้จากการเข้าค่ายไปใช้ประโยชน์ของสมาชิก

- จากแบบสอบถามความคิดเห็นของสมาชิกเห็นว่า สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปใช้พัฒนาตนเอง เรื่อง 1) การพัฒนา EQ ตนเอง 2) นำกิจกรรมสร้างสรรค์ที่ได้จากการเรียนรู้ในค่าย เช่น การเต้น ร้องเพลง พิธีกร B-Boy เทควันโด ภาษาอังกฤษ จีน เกาหลี ฯลฯ ไปต่อยอดทำกิจกรรมที่ชอบ 3) เข้าร่วมการประกวดหรือแข่งขันกิจกรรมสร้างสรรค์ และใช้ในการศึกษาต่อและทำงาน 4) สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น 5) ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.70, 4.73, 4.62, 4.73 และ 4.71 ตามลำดับ)

- จากแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาเห็นว่า สมาชิกสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปใช้พัฒนาตนเอง เรื่อง 1) การพัฒนา EQ ตนเอง 2) นำกิจกรรมสร้างสรรค์ที่ได้จากการเรียนรู้ในค่าย เช่น การเต้น ร้องเพลง พิธีกร B-Boy เทควันโด ภาษาอังกฤษ จีน เกาหลี ฯลฯ ไปต่อยอดทำกิจกรรมที่ชอบ 3) เข้าร่วมการประกวดหรือแข่งขันกิจกรรมสร้างสรรค์ และใช้ในการศึกษาต่อและทำงาน

4) สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น 5) ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.69, 4.65, 4.81, 4.77 และ 4.54 ตามลำดับ)

- จากแบบสัมภาษณ์ สมาชิก 47 คน และอาจารย์ 20 คน เห็นว่าสมาชิกรู้สึก ทักษะ ประสบการณ์ที่ได้ไปใช้พัฒนาตนเอง เช่น มีบุคลิกภาพดีขึ้น มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น รู้จักการทำงานส่วนรวมมากขึ้น กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นให้ผู้อื่นได้รับรู้ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ได้เรียนรู้ในการปรับตัวเข้ากับเพื่อนใหม่ ๆ พัฒนา EQ ของตนเองให้มีพัฒนาการที่ดีขึ้น ทำให้ทำงานเป็น รู้งาน มีความรับผิดชอบมากขึ้น สามารถเป็นผู้นำกลุ่มได้ เช่น “ทำงานร่วมกับคนอื่นได้ดีขึ้นมากๆ เปิดใจรับฟังเหตุผลและผลของคนอื่น” “ค่อยช่วยในเรื่องการเข้าสังคม ต่อไปก็กล้าที่จะเข้าสังคมอื่นๆ กล้าที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ง่ายขึ้น” “ได้ประโยชน์อย่างสูงที่สุด เพราะทำให้ได้เรียนรู้ได้ประสบการณ์ ทักษะสิ่งใหม่ๆ สามารถนำไปต่อยอดในการพัฒนาตนเองและผู้อื่นได้อย่างดีที่สุด”

4.2.2 นำความรู้ไปใช้จัดกิจกรรมในชมรมและให้บริการในศูนย์เพื่อนใจ

- จากแบบสอบถามความคิดเห็นของสมาชิกและอาจารย์ เห็นว่า สมาชิกนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้จัดกิจกรรมในชมรมและให้บริการในศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE อยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.68 และ 4.65)

- จากแบบสัมภาษณ์ สมาชิก 47 คน และอาจารย์ 20 คน เห็นว่าสมาชิกรู้สึกไปใช้จัดกิจกรรมในชมรมและให้บริการในศูนย์เพื่อนใจได้ เช่น “เรานำความรู้ที่ได้มาปรับใช้ในชมรมได้ค่ะ เช่น การเรียนรู้ทักษะการให้คำปรึกษา เราก็สามารถนำทักษะที่เรียนมาพัฒนาต่อในศูนย์เพื่อนใจบู๊นิ้มเบอร์วันได้ เพื่อให้คำปรึกษาปัญหาต่างๆแก่เพื่อนๆ และสมาชิกภายในชมรม และประสบการณ์ที่ได้รับในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ก็มาจัดขึ้นกิจกรรมภายในชมรมได้” “เรานำความรู้จากกิจกรรมสร้างสุขในค่าย เช่น การเต้นร้องเพลง พิธีกร B-Boy เทควันโด ภาษาอังกฤษ จีน เกาหลี ฯลฯ ไปสอนและเป็นพี่ที่ปรึกษาให้กับสมาชิกชมรมและเพื่อนๆ ได้ และนำไปต่อยอดเพื่อเข้าประกวดและหารายได้เสริม โดยมีสมาชิก 2 คน นำทักษะการเต้นและร้องเพลงไปฝึกฝนต่อยอดเข้าประกวด TO BE NUMBER ONE IDOL สมาชิก 5 คน นำทักษะการเต้นไปแข่งขัน Dancercise และสมาชิก 2 คน นำทักษะการเป็นพิธีกร ไปหารายได้พิเศษเป็น ดิเจในรายการวิทยุและพิธีกรในงานต่าง ๆ

4.2.3 การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับเครือข่ายเพื่อนๆ ร่วมค่ายหลังกลับจากค่าย

- จากแบบสอบถามความคิดเห็นของสมาชิกและอาจารย์ที่ปรึกษาเห็นว่าได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.71 และ 4.73)

- จากแบบสัมภาษณ์ สมาชิก 27 คนและอาจารย์ 7 คน เห็นว่ามีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์กับเครือข่ายเพื่อนๆ เช่น การนำเสนอการประกวดผลงาน กิจกรรมพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนเก่งและคนดี และแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชมรมให้เข้มแข็งขึ้น

และภาพรวมเฉลี่ยการประเมินผลกระทบ อยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.69)

4.3 ความยั่งยืน จากการประเมินตนเองของสมาชิกค่าย ความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา และคณะทำงาน ต่อความต้องการมาร่วมค่ายของสมาชิก และการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการจัดกิจกรรมอื่นๆ การสนับสนุนให้สมาชิกร่วมเข้าค่ายของสถานศึกษา และนโยบายการจัดค่ายอย่างต่อเนื่อง พบว่า

4.3.1 ความต้องการมาร่วมค่ายของสมาชิกในชมรม/นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการจัดกิจกรรมอื่นๆ

- จากแบบสอบถามความคิดเห็นของสมาชิกค่ายและอาจารย์ต่อความต้องการมาร่วมค่ายของสมาชิกในชมรม อยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.59 และ 4.73) และการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ

ไปใช้จัดกิจกรรมอื่นๆ อยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.66 และ 4.54)

- จากแบบสัมภาษณ์สมาชิก 21 คนและอาจารย์ 11 คน เห็นว่า ต้องการให้จัดค่ายนี้ต่อไป เช่น “ขอบคุณสำหรับค่ายที่ดีแบบนี้ขอให้จัดต่อเนื่องตลอดไป” “อยากให้มียุทธศาสตร์ค่ายนี้ตลอดไป” “เป็นกิจกรรมที่ดี ควรมีการจัดอย่างต่อเนื่อง” และนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ปรับไปใช้ในการจัดค่ายวิชาการ และการจัดงานปฐมนิเทศ

4.3.2 การสนับสนุนให้สมาชิกมาเข้าค่ายของสถานศึกษา จากแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.27)

4.3.3 นโยบายของโครงการฯ ในการจัดค่ายอย่างต่อเนื่อง จากแบบสอบถามความคิดเห็นของคณะทำงานอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.70)

โดยภาพรวมเฉลี่ยการประเมินด้านความยั่งยืนอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.54)

4.4 การถ่ายทอดส่งต่อ จากการสอบถามความคิดเห็นของสมาชิกค่ายและอาจารย์ที่ปรึกษาต่อการขยายผลในพื้นที่ การถ่ายทอดความรู้ให้สมาชิกอื่น และการร่วมเป็นวิทยากร/คณะทำงานของสมาชิกพบว่า

4.4.1 การขยายผลในพื้นที่

- จากแบบสอบถามความคิดเห็นของสมาชิกค่ายและอาจารย์ที่ปรึกษาต่อการขยายผลในพื้นที่อยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.50) และอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.31) ตามลำดับ

- จากแบบสัมภาษณ์ สมาชิก 47 คน และอาจารย์ 20 คน เห็นว่า มีหน่วยงานในจังหวัด/อำเภอ/สถานศึกษา ของสมาชิก จำนวน 15 แห่ง นำแนวทางกิจกรรมค่ายไปใช้ในการจัดค่าย และ 20 แห่ง นำกิจกรรมบางกิจกรรมไปปรับใช้ เช่น จัดอบรมแกนนำ TO BE NUMBER ONE ในโรงเรียน/อำเภอ /จังหวัด จัดค่าย TO BE NUMBER ONE ระดับอำเภอ/จังหวัด จัดการแข่งขันกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน เช่น เต้น ร้องเพลง สืบสาน วัฒนธรรม ฯลฯ

4.4.2 การถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมค่ายให้สมาชิกอื่น

- จากแบบสอบถามความคิดเห็นของสมาชิกค่ายและอาจารย์ที่ปรึกษาต่อการถ่ายทอดความรู้ให้สมาชิกอื่นอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.62 และ 4.56)

- จากแบบสัมภาษณ์สมาชิก 47 คน และอาจารย์ 20 คน พบว่ามีสมาชิกทั้ง 47 คน ได้ถ่ายทอดความรู้และทักษะให้สมาชิกอื่น ๆ

4.4.3 สมาชิกได้เข้าร่วมเป็นคณะทำงาน/วิทยากรในการจัดค่ายในพื้นที่

- จากแบบสอบถามความคิดเห็นของสมาชิกค่ายและอาจารย์ที่ปรึกษาต่อสมาชิกได้เข้าร่วมเป็นคณะทำงาน/วิทยากรในการจัดค่ายในพื้นที่อยู่ในระดับมาก (Mean = 4.42 เท่ากัน)

- จากแบบสัมภาษณ์สมาชิก 47 คน และอาจารย์ 20 คน มีสมาชิกจำนวน 14 คน ได้ร่วมเป็นพี่เลี้ยง คณะทำงาน และวิทยากร ในการจัดค่ายของอำเภอและจังหวัดและการขยายผล

โดยภาพรวมเฉลี่ยการประเมินด้านการถ่ายทอดส่งต่ออยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.51)

ข้อคิดเห็นและเสนอแนะอื่น ๆ ของกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถามและสัมภาษณ์ ดังนี้

1. เพิ่มจำนวนโควตาให้สมาชิกมากขึ้น และควรกระจายให้ครอบคลุมทุกอำเภอ
2. เพิ่มระยะเวลาและจำนวนพี่เลี้ยงในการเข้าค่าย และเพิ่มค่ายจากปีละ 2 รุ่น เป็น 3 รุ่น
3. เป็นกิจกรรมที่ดี ควรมีการจัดอย่างต่อเนื่องตลอดไป
4. ควรจัดค่ายพัฒนาศักยภาพสมาชิกในระดับอำเภอ จังหวัด ภาค เพื่อให้เกิดการพัฒนา ศักยภาพแกนนำ ให้มีแกนนำดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และขับเคลื่อนชมรมตนเองได้มากขึ้น

5. จัดกิจกรรมต่อยอดในแต่ละภาคเพื่อให้สมาชิกค่ายได้ร่วมกันทำกิจกรรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางพัฒนาการดำเนินงานชมรมและศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE
6. วิจัยติดตามประเมินผล สมาชิกหลังจากเข้าค่ายเพื่อให้มีข้อมูลการพัฒนาตนเองจนประสบความสำเร็จอย่างไร สำหรับเป็นแบบอย่างที่ดีต่อไปจากรุ่นพี่สู่รุ่นน้อง"

การอภิปรายผล

การประเมินประสิทธิผลของค่ายพัฒนาสมาชิก TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นหนึ่ง มีผลการประเมินด้านบริบท (Context) ด้านกระบวนการ (Process) ด้านผลผลิต (Product) เหมาะสมมากที่สุด และด้านปัจจัยนำเข้า (Input) เหมาะสมมาก โดยพิจารณาผลการประเมินในแต่ละด้านมีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

ด้านบริบท ผลการประเมินอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด เมื่อพิจารณาประเด็นย่อย ความสอดคล้องของโครงการกับยุทธศาสตร์ชาติ/กรมสุขภาพจิต การสนับสนุนจากผู้บริหารในระดับนโยบาย และความต้องการมาร่วมค่ายของสมาชิก พบว่าทุกประเด็นมีอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด เนื่องจากการจัดค่ายพัฒนาสมาชิก TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นหนึ่ง เป็นกิจกรรมตามแนวทางพระราชทานขององค์ประธาน ในยุทธศาสตร์ที่ 2 ของโครงการ TO BE NUMBER ONE ซึ่งเป็นโครงการสำคัญในยุทธศาสตร์ที่ 1 ของแผนปฏิบัติการราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) ของกรมสุขภาพจิต ภายใต้แผนแม่บทยุทธศาสตร์ชาติ ในประเด็นความมั่นคง แผนย่อยการป้องกันและแก้ไขปัญหามีผลกระทบต่อความมั่นคง และประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ในแผนย่อยการพัฒนาช่วงวัยรุ่น¹² นอกจากนี้โครงการยังดำเนินการตามแนวทางพระราชทาน โดยใช้วิธีการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข มหาตมไทย แรงงาน ศึกษาธิการ ยุติธรรม การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้บริหารจากทุกหน่วยงานจะร่วมเป็นคณะกรรมการอำนวยการโครงการ และได้รับทราบ แนวทาง นโยบาย แผนการดำเนินงานประจำปีจากองค์ประธานในการประชุมคณะกรรมการประจำปี เพื่อไปกำหนดเป็นนโยบายและแนวทางการดำเนินงานประจำปีของแต่ละหน่วยงาน และเนื่องจากค่ายมีความพิเศษ คือ มีกลุ่มเป้าหมายมาจากทั่วประเทศ วิทยาการ มีชื่อเสียง และสมาชิกได้รับพระราชทานเกียรติบัตร และได้แสดงความสามารถต่อหน้าพระพักตร์องค์ประธาน³ ทำให้สมาชิกและชมรมทั่วประเทศต้องการมาร่วมค่ายเป็นจำนวนมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยประเมินผลเพื่อปรับปรุง (Formative Evaluation) โครงการฯ ของกรมสุขภาพจิต พบว่าสมาชิก/แกนนำ ชมรม TO BE NUMBER ONE ต้องการมาเข้าค่ายพัฒนาสมาชิก TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นหนึ่ง และมีการแข่งขันมาเข้าค่ายจำนวนมากเกินโควตาที่โครงการสามารถรับได้⁵

ด้านปัจจัยนำเข้า เป็นประเด็นเดียวที่ผลการประเมินอยู่ในระดับเหมาะสมมาก และเมื่อพิจารณาประเด็นย่อยของปัจจัยนำเข้า พบว่าประเด็นย่อยที่อยู่ในระดับเหมาะสมมาก เป็นประเด็น วิธีการคัดเลือกชมรม/สมาชิกและจำนวนสมาชิกที่มาร่วม เนื่องจากชมรมและสมาชิกต้องการโควตามาเข้าร่วมค่ายจำนวนมาก แต่โครงการมีเกณฑ์ในการคัดเลือกชมรมและสมาชิก และข้อจำกัดด้านงบประมาณในการจัดค่าย ทำให้ไม่สามารถให้โควตาชมรมและสมาชิกได้ครบตามที่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยประเมินผลเพื่อปรับปรุง (Formative Evaluation) โครงการฯ ที่พบว่ามีโควตาให้สมาชิกน้อยเกินไปไม่เพียงพอกับความต้องการ⁵ และประเด็นเกี่ยวกับ การติดต่อประสานงาน ซึ่งทั้งสมาชิกค่าย อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะทำงานมีความเห็นว่ายู่ในระดับเหมาะสมมาก เนื่องจากกรมสุขภาพจิตประชาสัมพันธ์ การจัดค่ายผ่านสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเท่านั้น จึงทำให้สมาชิกบางคนไม่ทราบหรือรับทราบล่าช้า

ด้านกระบวนการ มีผลการประเมินอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด เนื่องจากกิจกรรมในค่ายมีความหลากหลายและตรงตามความต้องการของวัยรุ่น เช่น การเต้น การร้องเพลง พิธีกร และสมาชิกสามารถเลือกกิจกรรมที่ต้องการเรียนรู้ได้ตามความต้องการ วิทยากรมีชื่อเสียงระดับประเทศตรงกับความต้องการของวัยรุ่น มีเทคนิคและรูปแบบการถ่ายทอดที่จูงใจและน่าสนใจ นอกจากนี้เพื่อนร่วมค่ายยังมาจากทั่วประเทศและความพิเศษของค่าย คือ องค์กรประธานเสด็จปิดค่ายและพระราชทานเกียรติบัตร และสมาชิกได้แสดงความสามารถต่อหน้าพระพักตร์³ สอดคล้องกับการศึกษาของอรรพรรณ สุวรรณบุญ¹³ ศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมค่ายพัฒนาสมาชิก TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นหนึ่ง รุ่นที่ 10 พบว่าสมาชิกที่มาเข้าค่ายมีระดับความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรม ในทุกกิจกรรมและภาพรวมระดับมากถึงมากที่สุด อีกหนึ่งประเด็นสำคัญ คือ การติดตามประเมินผลการจัดค่าย ซึ่งจากความคิดเห็นของวิทยากรและคณะทำงานอยู่ในระดับเหมาะสมมาก เนื่องจากการจัดค่ายที่ผ่านมา 28 รุ่น ยังไม่มีการติดตามประเมินผลการจัดค่ายครอบคลุมทุกประเด็น ที่จะได้อ้อมลูมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับที่ สดศรี คงนะ¹⁴ กล่าวไว้ว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ และข้อเสนอแนะของอรรพรรณ สุวรรณบุญ¹⁵ ในการประเมินผลค่ายฯ รุ่นที่ 13 ว่าควรมีการติดตามประเมินผลเยาวชนที่ผ่านการเข้าค่ายภายหลังจบค่าย เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมค่ายให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

ด้านผลผลิต ประกอบด้วย ประสิทธิภาพ ผลกระทบ ความยั่งยืน และการถ่ายทอดส่งต่อ มีผลการประเมินอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ทั้ง 4 ด้าน เนื่องจากแนวคิดการจัดค่าย ใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงของสมาชิก จาก“ภายใน”เช่น การค้นพบความสามารถ เห็นคุณค่า ภาควิชาใจ และนับถือตนเอง รวมทั้งให้เยาวชน ได้เลือกทำกิจกรรม ที่ตนเองสนใจและชื่นชอบจากวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ทำให้เกิดความสุข ความภาคภูมิใจในตนเอง กล้าคิด กล้าทำ และกล้าแสดงออกอย่างมั่นใจ และได้เรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนสมาชิก และตามแนวคิดประโยชน์ที่ได้จากการเข้าค่ายของศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย¹⁶ รูปแบบการเข้าค่าย ถือเป็นกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนรูปแบบหนึ่ง ที่ส่งเสริมให้เยาวชนมีพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เน้นการฝึกปฏิบัติจริง การสร้างผลงานที่มีประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น รวมทั้งการเรียนรู้ทักษะการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้นค่ายนี้ จึงทำให้สมาชิกได้รับความรู้และทักษะต่าง ๆ มีความมั่นใจ และรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง รวมทั้งมีเพื่อนและรู้จักกับสมาชิก TO BE NUMBER ONE อื่น สามารถนำสิ่งที่ได้รับไปใช้พัฒนานตนเอง ทั้งการพัฒนา EQ และฝึกฝนต่อยอดกิจกรรมที่ชอบ และใช้ดำเนินงานชมรมและศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE ได้ในฐานะแกนนำ นอกจากนี้ยังปรับใช้ในกิจกรรมอื่น ๆ ของสถานศึกษา และในชีวิตประจำวันได้ รวมทั้งสามารถนำไปเป็นแนวทางเพื่อขยายผลการจัดค่ายและกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ได้ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อรรพรรณ สุวรรณบุญ¹⁷ สำรวจพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงของสมาชิก TO BE NUMBER ONE ที่ผ่านการเข้าค่ายรุ่นที่ 1- 4 พบว่าสมาชิกที่มาเข้าค่ายมีการเปลี่ยนแปลงโดยมีพฤติกรรมทางบวก เช่น กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก มีภาวะผู้นำ มั่นใจในตนเอง เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์กับตนเองและสังคมมากขึ้น และประเมินผลค่ายฯ รุ่นที่ 13¹⁵ พบผลการประเมินตนเองของเยาวชนที่ผ่านการเข้าค่ายทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะชีวิต และความพึงพอใจ ประเมินตนเองอยู่ในระดับมากและมากที่สุดทุกด้าน และฆนากร นาราชภู¹⁸ วิจัยประเมินโครงการ TO BE NUMBER ONE โรงเรียนเรืองวิทย์พิทยาคม พัฒนาสู่ความเป็นหนึ่ง พบว่า กิจกรรม TO BE NUMBER ONE โรงเรียนเรืองวิทย์พิทยาคมส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน ทำให้นักเรียนห่างไกลจากยาเสพติดและลดปัญหาการติดยาเสพติดในสถานศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม

และช่วยให้นำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง ได้รู้จักการปฏิเสธ เมื่อมีคนมาชวนให้เสพยา และได้ฝึกฝน พัฒนาเพิ่มพูนความสามารถของตนเอง

จากผลการประเมินข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าการจัดค่ายพัฒนาสมาชิก TO BE NUMBER ONE ได้รับความเป็นหนึ่ง มีผลการประเมินภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากถึงมากที่สุด โดยถ้าพิจารณาจากรูปแบบและวิธีการดำเนินงานที่ส่งผลให้การจัดค่ายมีความเหมาะสม สมาชิกค่ายได้รับประโยชน์และนำไปปรับใช้ได้ เกิดจากหลายปัจจัย คือ 1) องค์ประธานเสด็จทรงปิดค่ายและพระราชทานเกียรติบัตรและสมาชิกได้แสดงความสามารถต่อหน้าพระพักตร์ 2) การจัดค่ายดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง 3) กลุ่มเป้าหมายมาจากทั่วประเทศ 4) วิทยากรมีชื่อเสียงระดับประเทศตรงกับความต้องการของวัยรุ่น 5) วิทยากรมีเทคนิคและรูปแบบในการถ่ายทอดที่เข้าใจ 6) กิจกรรมมีความหลากหลายและตรงตามความต้องการของวัยรุ่น เช่น การเต้น ร้องเพลง พิธีกร และสมาชิกเลือกกิจกรรมที่ต้องการเรียนรู้ได้ตามความต้องการ 7) กิจกรรมในค่ายเป็นกิจกรรมที่สมาชิกลำดับไปใช้ประโยชน์ทั้งในการพัฒนาตนเอง นำไปใช้ในบทบาทหน้าที่ การเป็นแกนนำ TO BE NUMBER ONE และปรับใช้ในกิจกรรมอื่น ๆ ของสถานศึกษาได้ นอกจากนี้ การเข้าค่ายทำให้สมาชิกมีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่น และมีความเป็นผู้นำมากขึ้น และที่สำคัญทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้สอดคล้องกับทักษะชีวิตในการป้องกันการติดยาเสพติดของสำนักป้องกันและปราบปรามยาเสพติด¹⁹ ซึ่งประกอบด้วย การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น การคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การจัดการอารมณ์และความเครียด และการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง นอกจากสมาชิกจะดูแลตนเองไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดแล้ว ยังสามารถเป็นที่ปรึกษา ช่วยเหลือ ดูแลสมาชิกอื่น ๆ ตลอดจนจัดกิจกรรมพัฒนา EQ และกิจกรรมสร้างสรรค์ให้สมาชิกร่วมมาเข้าร่วมเพื่อพัฒนาตนเอง ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยสิ่งเหล่านี้จะเป็นภูมิคุ้มกันไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งตรงกับเป้าหมายของโครงการ TO BE NUMBER ONE และสอดคล้องกับผลการศึกษาของเนตรชนก บัวเล็ก²⁰ ศึกษาผลการดำเนินงานโครงการ TO BE NUMBER ONE โดยประเมินโครงการ ตามแนวคิดของ CIPP Model พบว่าโครงการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอยู่ในระดับสูง

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ด้านปฏิบัติการ

1. นำผลการประเมิน มาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดค่ายในรุ่นต่อไปให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น ได้แก่ การกำหนดโควตาให้กับสมาชิกให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์มากขึ้น เช่น Facebook TO BE NUMBER ONE Fan Club , “TO BE NUMBER ONE CHANNEL” Website www.tobenumber1.net และ www.tobefriend.in.th และชี้แจงรายละเอียดกับผู้ประสานงานให้ชัดเจนและรวดเร็วขึ้น ควบคุม กำกับการจัดกิจกรรมและติดตามประเมินผลให้เป็นไปตามที่กำหนด และวิจัยติดตามประเมินผลสมาชิกหลังเข้าค่าย เพื่อนำข้อมูลการพัฒนาตนเอง ความสำเร็จ ของสมาชิกค่ายมาเป็นแบบอย่างสำหรับสมาชิกอื่น"

2. จากปัจจัยแห่งความสำเร็จของค่ายนี้ นำมาปรับใช้ในการพัฒนาศักยภาพแกนนำและสมาชิก และการดำเนินงานชมรมและศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE ในพื้นที่ โดย

2.1 การจัดกิจกรรมควรเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสามารถเลือกกิจกรรมได้ตามความสนใจและมีกิจกรรมที่หลากหลาย การกำหนดคุณสมบัติของวิทยากรที่สำคัญ คือ เป็นที่ยอมรับ ชื่นชม มีเทคนิคในการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ทำให้สมาชิกสนใจและตั้งใจเข้าร่วมกิจกรรม และควรมีเวทีให้สมาชิกได้

แสดงความรู้ ความสามารถจากสิ่งที่ได้เรียนรู้ในการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อสร้างความภาคภูมิใจ และเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนที่มาร่วมกิจกรรม

2.2 ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับชมรมและศูนย์เพื่อนใจฯ และสนับสนุนสื่อ องค์ความรู้สำหรับแกนนำ ให้มีความรู้ที่ถูกต้อง เพื่อให้เกิดความมั่นใจและประโยชน์ในการดำเนินงาน และการพัฒนาตนเอง

2.3 ควรจัดการแข่งขัน/ประกวดกิจกรรมสร้างสรรค์ต่าง ๆ สำหรับสมาชิกและแกนนำ ในสถานศึกษา อำเภอ จังหวัด ให้ได้แสดงความสามารถทำให้เกิดความมั่นใจและภาคภูมิใจ และสนับสนุนสมาชิกและแกนนำเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ TO BE NUMBER ONE ทั้งระดับพื้นที่และจังหวัด

ด้านนโยบาย

กรมสุขภาพจิตควรดำเนินการดังนี้

1. จัดทำคู่มือ องค์ความรู้ เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานของพื้นที่ เช่น การพัฒนาศักยภาพแกนนำและสมาชิก TO BE NUMBER ONE

2. จัดกิจกรรมต่อยอดสำหรับสมาชิกค่ายฯ เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลังการเข้าค่าย

3. สนับสนุนงบประมาณวิจัยติดตามประเมินผลความสำเร็จของสมาชิกค่ายฯ เพื่อนำข้อมูลความสำเร็จเป็นแนวทางและแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเอง และแบบอย่างที่ดีให้กับสมาชิกอื่น ๆ

4. สนับสนุนงบประมาณในการจัดค่ายเพิ่ม เพื่อให้โควตาสมาชิกมาเข้าค่ายเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรเก็บข้อมูลการประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายจากสมาชิกค่ายตั้งแต่เริ่มเข้าค่ายจนจบกิจกรรมค่ายและติดตามการใช้ประโยชน์จากสิ่งที่ได้รับเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง และเก็บข้อมูลจากสมาชิกทุกคนที่มาเข้าค่าย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ครบถ้วน และควรเพิ่มกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ TO BE NUMBER ONE ในพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อธิบดีกรมสุขภาพจิต ที่ปรึกษาโครงการ TO BE NUMBER ONE และผู้บริหารทุกท่าน ที่สนับสนุนให้ดำเนินการวิจัย รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ไม่ได้เอ่ยนามทุกท่านสำหรับความช่วยเหลือและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ และที่สำคัญยิ่งกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

1. สาวิตรี อัมมวงค์กรชัย, ดาริกา โสงาม, วลัยลักษณ์จิตพิบูลย์, พวงรัตน์ จินพล, อังคณา ชินเดช, ศยาพล เจริญรัตน์ และคณะ. การเฝ้าระวังพฤติกรรมการใช้สุรา ยาสูบ สารเสพติด และพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพในนักเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยครั้งที่ 4 ปีการศึกษา 2561 [อินเทอร์เน็ต]. 2561 [เข้าถึงเมื่อ 3 ธ.ค. 2566]. เข้าถึงได้จาก <https://cas.or.th/wp-content-st-report-pdf>
2. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติด (พ.ศ. 2566-2570) [อินเทอร์เน็ต]. 2566 [เข้าถึงเมื่อ 25 พ.ค. 2567]. เข้าถึงได้จาก: https://www.oncb.go.th/Home/PublishingImages/Pages/ONCB_PLAN/Policyactionplan70.pdf

3. กรมสุขภาพจิต. คู่มือการดำเนินงานโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ในทุกระดับมหิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี ฉบับปรับปรุง 2560. ม.ป.ท; 2560.
4. กรมสุขภาพจิต. รายงานผลการดำเนินงานโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ประจำปี 2566. การประชุมคณะกรรมการอำนวยการโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE ครั้งที่ 21 ประจำปี 2567; 15 พฤศจิกายน 2566; สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. นนทบุรี; 2566.
5. กรมสุขภาพจิต. การวิจัยประเมินผลเพื่อปรับปรุง (Formative Evaluation) โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE. นนทบุรี: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย; 2560.
6. Stufflebeam, Daniel L. The Relevance of the CIPP Evaluation Model for Educational Accountability. Atlantic City, N.J.;1971.
7. รัตนะ บัวสนธิ. รูปแบบการประเมิน CIPP และ CIPIEST มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและถูกต้องในการใช้. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย 2555;2:7-21.
8. กิ่งแก้ว มะนะสิม. การประเมินโครงการการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program) ของโรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร จังหวัดหนองคาย [วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา]. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม; 2559.
9. ละเอียด ศิลาน้อย. การใช้สูตรทางสถิติ(ที่ถูกต้อง)ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อการวิจัยเชิงปริมาณ. วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ 2560; 2: 50-61
10. บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: จามจุรีโปรดักท์; 2551.
11. ธนินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: บิสนิเนส อาร์แอนด์ดี; 2555.
12. กรมสุขภาพจิต. แผนปฏิบัติการกรมสุขภาพจิตประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 [อินเทอร์เน็ต]. 2560 [เข้าถึงเมื่อ 1 ธ.ค. 2566]. เข้าถึงได้จาก https://bp.dmh.go.th/DMH_PROJECT/upload_information_2566.pdf
13. อรรณณ สุวรรณบุญ. การสำรวจความพึงพอใจต่อการจัดค่ายพัฒนาสมาชิก TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นหนึ่งรุ่นที่10. [เอกสารอัดสำเนา]. สำนักงานโครงการ TO BE NUMBER ONE: นนทบุรี; 2554.
14. สดศรี คงณะ. การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร [วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์และการพัฒนา]. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร; 2548.
15. อรรณณ สุวรรณบุญ. การประเมินผลค่ายพัฒนาสมาชิก TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นหนึ่ง. วารสารวิชาการแพทย์เขต 11; 2557;3:23-734.
16. ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย. คู่มือการจัดกิจกรรมค่าย [อินเทอร์เน็ต]. 2564 [เข้าถึงเมื่อ 12 ต.ค. 2566]. เข้าถึงได้จาก: <https://plethinktank.com/e-book/Resource/0000002642.pdf>

17. อรรรรณ สุวรรณบุญย์. การสำรวจพฤติกรรมการเปลี่ยนแปลงของสมาชิกต่อการจัดค่ายพัฒนาสมาชิก TO BE NUMBER ONE สู่ความเป็นหนึ่ง รุ่นที่ 1-4. [เอกสารอัดสำเนา]. สำนักงานโครงการ TO BE NUMBER ONE: นนทบุรี; 2554.
18. ฆนากร นาราชฎร์. การประเมินโครงการ TO BE NUMBER ONE โรงเรียนเรืองวิทย์พิทยาคมพัฒนาสู่ความเป็นหนึ่ง [อินเทอร์เน็ต]. 2560 [เข้าถึงเมื่อ 1 พ.ย. 2566]. เข้าถึงได้จาก:
https://www.kroobannok.com/board_view.php?b_id=151060.
19. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. คู่มือ รู้คิด รู้ทัน ป้องกันยาเสพติด BE SMART SAY NO TO DRUG. กรุงเทพมหานคร: ออนป้า; 2564.
20. เนตรชนก บัวเล็ก. การศึกษาผลการดำเนินงานโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE. [เอกสารอัดสำเนา]. สำนักงานโครงการ TO BE NUMBER ONE: นนทบุรี; 2554.